

PODSTAWY PRAWNE UTWORZENIA FEDERACJI

Szanowni Państwo,
Pracownicy poznańskich uczelni publicznych,

poznańskie uczelnie publiczne współpracują ze sobą już od wielu lat przede wszystkim na płaszczyźnie Kolegium Rektorów Miasta Poznania. Współpraca ta przejawiała się dotychczas w różny sposób – między innymi poprzez organizację wspólnie obchodzonych uroczystości, np. 400-lecia tradycji akademickich Poznania (2009 r.), wspólnej inauguracji roku akademickiego 2013/2014 oraz 100-lecia Uniwersytetu Poznańskiego (2018/2019), ale także poprzez wspólne przedsięwzięcia naukowe, takie jak współpraca w ramach Poznańskiej Fundacji Bibliotek Naukowych, organizowanie konferencji naukowych, prowadzenie interdyscyplinarnych projektów badawczych czy działalność centrów Środowiskowych. Od 2006/2007 r. skutecznie działa Międzyuczelniane Centrum Personalizacji Legitymacji Studenckich (MCPLS), które wydaje legitymacje studenckie oraz pracownicze i doktoranckie dla całego Środowiska akademickiego Poznania. Od lat mają miejsce także wspólne inicjatywy dydaktyczne, promocyjno-marketingowe i kulturalno-sportowe. Jednak realizacja planów stworzenia ściślejszych ram organizacyjnych dla współpracy rozbiła się o brak podstaw prawnych. Nowe możliwości powstały po wejściu w życie Ustawy prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z 20 lipca 2018 roku.

Przypomnijmy, czym właściwie jest federacja. Słowo pochodzi z języka łacińskiego, w którym oznacza „związek” (*foederatio*). Wyróżnić można federacje w znaczeniu związku organizacyjnego (np. federacje sportowe, zawodowe, w zakresie zainteresowań), jednak znacznie częściej spotyka się to słowo w użyciu polityczno-prawnym, czyli państwa. W federacji poszczególne jednostki posiadać mogą szeroką autonomię – zazwyczaj w zakresie określonym w umowie (często w akcie najwyższej rangi, na przykład w konstytucji). Jednym z głównych założeń jest podział zadań na realizowane przez jednostki samodzielnie oraz wspólnie. Podmioty federacji zachowują zatem swoją odrębność, mają szeroką autonomię wewnętrzną, w większości obszarów tworzą własne prawa, ale dobrowolnie część swoich uprawnień przekazują organom federacji. Organy te zwykle pełnią rolę reprezentatywną, a zakres ich relacji z podmiotami tworzącymi federację jest regulowany umową. Jako zadania wspólne przyjmuje się zazwyczaj te, które federacja może realizować sprawniej, z korzyścią dla wszystkich jej członków.

Przepisy ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce stanowią podstawę naszych planów i działań w zakresie utworzenia federacji. W ustawie Dział IV zatytułowany „Federacje” w dwunastu artykułach (art. 165-176) nakreśla ramy prawne dla tworzenia federacji. Pierwszy z tych artykułów (art. 165) stanowi, że federację tworzyć mogą publiczne uczelnie akademickie między sobą lub z instytutami badawczymi, instytutami Polskiej Akademii Nauk lub też instytutami międzynarodowymi.

Federację muszą tworzyć co najmniej dwie jednostki, z których każda może być członkiem tylko jednej federacji. Zamiar utworzenia federacji przez osiem publicznych uczelni Poznania spełnia zarazem warunek konieczny, jak i warunek wystarczający utworzenia federacji uczelni publicznych (z dużym nadmiarem przekraczamy ustawowe minimum co najmniej dwóch partnerów).

Ustawa rysuje również cele, które winna realizować federacja, tj. prowadzenie działalności naukowej, kształcenie doktorantów, nadawanie stopni naukowych lub stopni w zakresie sztuki, komercjalizację wyników działalności naukowej oraz know-how związanego z tymi wynikami, a także inne cele określone w statucie. Jednocześnie art. 165 ust. 3 podkreśla, że zadania federacji nie mogą obejmować wspólnego kształcenia na studiach. To oznacza, że federacja nie może być inicjatorem takiego kształcenia, jednak jednostki wchodzące w skład federacji mogą wspólnie prowadzić kierunki studiów.

Federację tworzy (ale też likwiduje, zmienia jej skład i nazwę) minister w drodze decyzji administracyjnej. Dlatego wnioski o utworzenie federacji składają jednostki uczestniczące, przedkładając ministrowi projekt statutu, który musi być zatwierdzony przez organy uczelni właściwe do uchwalenia statutów (senaty naszych ośmiu uczelni). Ten sam artykuł określa, co w szczególności ma zawierać statut, a mianowicie nazwę i siedzibę federacji, wykaz jednostek federacji i jej zadania. Ma też wskazać organy federacji wraz z zadaniami, sposób ich powołania (i odwołania), a także sposób działania. Dokument ma również określać zasady korzystania z obiektów i urządzeń federacji lub jednostek uczestniczących, wskazać jednostkę federacji uprawnioną do otrzymania środków na kształcenie w szkole doktorskiej oraz zasady udziału w pokrywaniu kosztów działalności federacji (w tym kosztów likwidacji federacji).

O zapisach przygotowywanego projektu statutu będziemy Państwa niebawem informować w kolejnych komunikatach. Już dzisiaj możemy nadmienić, że rozważamy poddanie pod dyskusję dwóch nazw dla naszej federacji, a mianowicie „Uniwersytet w Poznaniu” lub „Uniwersytet Poznański”. Nie wykluczamy, że dyskusja wśród społeczności naszych ośmiu uczelni wyłoni jeszcze inną nazwę. Zakładamy, że jedna z tych propozycji zostanie zaakceptowana wolą większości przez społeczności uczelni (zachowujących oczywiście swoje aktualne nazwy).

W kolejnych komunikatach Rada ds. Integracji Poznańskiego Środowiska Akademickiego chce przybliżyć Państwu nasze założenia dla przyszłej federacji i przedstawić propozycje rozwiązań, które będą regulowały funkcjonowanie sfederowanych uczelni.

Rada ds. Integracji Poznańskiego Środowiska Akademickiego

Prof. dr hab. Jan Celichowski

Prorektor ds. Nauki, Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu

Prof. dr hab. Katarzyna Dziubalska-Kołączyk

Prorektorka ds. nauki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Prof. dr hab. Piotr Goliński

Prorektor ds. Nauki i Współpracy Międzynarodowej, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Prof. dr hab. Elżbieta Gołata

Prorektor ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

Prof. dr hab. Karolina Komasa

Pełnomocnik Rektora ds. ewaluacji jakości działalności naukowej, Uniwersytet Artystyczny im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu

Prof. UAM dr hab. Andrzej Lesicki

były rektor, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Prof. dr hab. Tomasz Łodygowski

były rektor, Politechnika Poznańska

Prof. dr hab. Michał Nowicki

Prorektor ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą, Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

Prof. dr hab. Jan Pikul

były rektor, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Dr hab. Mikołaj Rykowski

Prorektor ds. projektów badawczych, promocji i ewaluacji uczelni, Akademia Muzyczna im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu

Prof. dr hab. inż. Wojciech Sumelka

Prorektor ds. Nauki, Politechnika Poznańska